

דבר המערכת

בשיתוף פעולה של הקליניקה לפרקטיקה ומדיניות סביבתית של הפקולטה למשפטים באוניברסיטת בר אילן יחד עם "חיים וסביבה" – ארגון הגג של ארגוני הסביבה בישראל, יוצא לדרך הגיליון הראשון של משמר הסביבה לשנת 2008.

בכל גיליון נסקור את הפעילות בנושאי סביבה בכנסת – חוקים חדשים שהתקבלו, הצעות חוק או הצעות לתיקון חוקים בעלות השלכות סביבתיות, לצד עדכונים בהתקדמות הליך החקיקה של הצעות חוק קיימות. כמו כן נציג סקירה של דיונים רלוונטיים בנושאים סביבתיים שהתקיימו בכנסת ובוועדות השונות.

בדרך זו אנו מקווים להעשיר את השיח הסביבתי בישראל, ולשמר את מקומו בסדר היום הציבורי.

נפתח את הגיליון הנוכחי בציון הדיון על התחממות הגלובאלית שהתקיים במליאת הכנסת, נסקור את מצבם של הצעות חוק אוויר נקי וחוק העיריות בדרכם אל ספר החוקים, נציג בפניכם את החוקים החדשים שהתקבלו - חוק איסור עישון במקומות ציבוריים ותיקון לחוק התכנון והבנייה (שקיפות פרוטוקולים), נלמד על הצעות חוק חדשות שהובאו בפני הכנסת – תיקון לחוק התכנון והבניה (מתקנים ביטחוניים), ונעיין בדיונים שונים שהתקיימו בוועדת הפנים והגנת הסביבה בנושא דו"ח תחלואה בסרטן בישראל ומפעל הקומפוסט בפקיעין.

נשמח לשמוע את תגובותיכם והערותיכם ולקבל הצעות לנושאי כתיבה לגיליונות הבאים. ניתן ליצור עמנו קשר בדוא"ל: envclinic@gmail.com.

משמר הסביבה נערך ע"י אייל פרזון וחן פרק, תלמידי הקליניקה לפרקטיקה ומדיניות סביבתית בהנחיית עו"ד חנן מנדל, עו"ד אתי רוזנבלום ונאור ירושלמי

סמנכ"ל ארגון חיים וסביבה: נאור ירושלמי	חיים וסביבה, ארגון הגג של ארגוני הסביבה בישראל	הפקולטה למשפטים אוניברסיטת בר אילן	הקליניקה לפרקטיקה ומדיניות סביבתית	מנחי הקליניקה: ד"ר אורן פרו עו"ד אתי רוזנבלום עו"ד חנן מנדל
naor@sviva.net	sviva@sviva.net www.sviva.net	טלפון: 03-5318814 רמת גן 52900	אתר הקליניקה: www.envclinic.org.il	etyros@gmail.com perezo@mail.biu.ac.il mandelh@mail.biu.ac.il

בראש הכותרות

דיון במליאת הכנסת בנושא משבר האקלים

בתאריך ה-13.11.07 התקיים דיון במליאת הכנסת בנושא דוח משבר האקלים של האו"ם. הדיון במליאה התקיים בעקבות הצעה לסדר היום שהעלה ח"כ **דב חנין** (חד"ש). חברי הכנסת הסכימו כי הממצאים המדעיים לגבי התחממות כדור הארץ אינם תחזיות אלא מציאות וכרגע אנחנו נמצאים

בחלון הזדמנויות צר להתמודדות עם המצב. משבר האקלים מהווה סכנה עבור ישראל הסובלת כבר עכשיו מבעיות מחסור במים, מידבור ועוד. בדיון צוין כי על אף היותה של מדינת ישראל בעלת תרומה קטנה יחסית לזיהום הגלובלי, ביכולתה להוות חלק משמעותי מהפתרון ע"י השקעה בפיתוח טכנולוגיות "ידידותיות" לסביבה. בעיקר דובר על פיתוח מדיניות אנרגיה חלופית ומדיניות של חסכון באנרגיה.

לעיון בפרוטוקול הדיון [לחץ כאן](#)

חקיקה בהתהוות

הצעת חוק אוויר נקי

בתאריך ה-11.12.2007 קיימה ועדת הפנים והגנת הסביבה דיון בנושא הצעת חוק אוויר נקי לישראל והכנתה לקריאה שנייה ושלישית. מטרת ההצעה הינה שיפור איכות האוויר למען רווחת הציבור בישראל ובריאותו והגנה על המערכות האקולוגיות השונות ומשאבי הטבע. הדיון שהתקיים נסב סביב נושא אחריות גופים ציבוריים ורשויות מקומיות בהסדרת מניעת זיהום האוויר מתחבורה. ח"כ **דב חנין** (חד"ש), אשר ניהל את הדיון, הגדיר את זיהום האוויר מתחבורה כ"פיגוע שקט". במסגרת הדיון החליטה ועדת הפנים על העברת סמכויות אכיפת הזיהום של כלי רכב פרטיים לידי הרשויות המקומיות. כאמור, הצעת החוק צפויה לעמוד לקריאה שנייה ושלישית בתקופה הקרובה ונוסח החוק מתגבש לקראת אישורה הסופי של הועדה.

לעיון בתקציר פרוטוקול הדיון [לחץ כאן](#)

לעיון בהצעת החוק [לחץ כאן](#)

הצעת חוק העיריות

המטרה העיקרית של הצעת חוק העיריות, התשס"ז-2007 הינה לשנות את המצב השורר כיום, בו החקיקה בנושא מורכבת מערב רב של פקודות ותיקונים, אשר חלקן אנכרוניסטיות וחלקן אף סותרות זו את זו. הצעת החוק הממשלתית, המעדכנת את החקיקה הקיימת ומשליטה סדר בנושא התנהלות העיריות נמצאת בשלבי הכנה לקראת הבאתה לקריאה שנייה ושלישית בכנסת. יש לציין כי למשרד להגנת הסביבה ולארגוני הסביבה הסתייגויות ממספר חלקים בהצעת החוק, ואלה יעלו בפני ועדת הפנים במהלך הדיונים בהצעת החוק.

לעיון בהצעת החוק [לחץ כאן](#)

חוקים חדשים

אין עשן בלי סרטן

תיקון לחוק הגבלת העישון במקומות ציבוריים, התשמ"ג-1983

בתאריך ה- 25.07.07 התקבל בכנסת ביוזמת ח"כ גלעד ארדן (ליכוד) תיקון לחוק הגבלת העישון במקומות ציבוריים.

התיקון, אשר נכנס לתוקף ביום ה- 07.11.07, מגביר את חובת הפיקוח של מחזיק המקום הציבורי, קובע קנס מוגדל וכן מטיל אחריות אישית על מנהלי המקום.

ב-26.11.07 אישרה וועדת חוקה חוק ומשפט בכנסת את גובה הקנסות שיוטלו על מעשנים, ובכך העניקה אור ירוק לפקחי הרשויות המקומיות להטיל קנסות הן על המעשנים במקומות בילוי ציבוריים והן על בעלי העסקים המאפשרים עישון בשטחם.

החוק במתכונתו החדשה מטיל חובה על בעל מקום ציבורי לדרוש ממעשן במקום לחדול מכך מייד. לא הפסיק המעשן, חייב הבעלים לנקוט באמצעים סבירים למניעת העישון כגון הזמנת פקח. בהתאם לכך, כל רשות נדרשת לפרסם באתר האינטרנט שלה מס' טלפון להגשת תלונות. בנוסף חל איסור על הצבת מאפרות במקום ציבורי, למעט מקום ציבורי אשר בו חדר נפרד סגור למעשנים שגודלו אינו עולה על רבע משטח המקום. התיקון נוסח לאור חוקים דומים הנהוגים במדינות אירלנד, סקוטלנד וניו יורק, אשר מחקרים מראים כי הפחיתו משמעותית את הזיהום הסביבתי הנובע מעשן הסיגריות עקב החקיקה בנושא.

לעיון בחוק [לחץ כאן](#).

פרוטוקול לכל

חוק התכנון והבנייה (תיקון מס' 80), התשס"ח - 2007

בתאריך ה- 9.10.07 התקבל בכנסת תיקון לחוק התכנון והבניה התשכ"ה-1965 העוסק בשקיפות דיוני ועדות, והמביא לשני שינויים עיקריים. השינוי הראשון נוגע לזכות העיון של חברי מוסדות התכנון במסמכי המוסדות לצורך פעילותם. ההסדר החדש מעגן בחוק זכות עיון זו וכן את הדרכים לעיון של חברי המועצה ביישובים במסמכים הנוגעים למרחב התכנון המקומי. השינוי השני נוגע לניהול פרוטוקולי ישיבותיהם ומטיל חובת רישום פרוטוקול והקלטת ישיבות על מוסדות התכנון. שינויים

לעיון בחוק לחץ כאן.

הצעות חוק חדשות

סוף מעשה במחשבה תחילה - ביטחון ללא חיפזון

סוגיית עיר הבה"דים והצעת חוק התכנון והבנייה (תיקון – מיתקנים ביטחוניים), התשס"ח – 2007

ועדת הפנים והגנת הסביבה של הכנסת התכנסה ב-20.11.07 לדיון מיוחד בנושא עיר הבה"דים בצומת הנגב (בסמוך לרמת חובב) וקראה שלא להתחיל בהקמתה עד שיושלמו כל הבדיקות המקדימות באשר לסכנות הזיהום הסביבתי באזור. את הדיון יזם ח"כ יוסי ביילין (מרצ-יחד), ראש צוות המעקב בנושא עיר הבה"דים. ח"כ ביילין בישר כי הרמטכ"ל התחייב לעכב את התחלת בניית עיר הבה"דים עד להשלמת דו"ח הסיכונים של משרד הבריאות, שצפוי להתפרסם בראשית

שנת 2008. ביילין, שהתמקד בהליכי התכנון של העיר אמר: "לוקחים טרמפ על ביטחון וחירום בישראל, כדי לאשר בהליך מזורז ובלתי ראוי את הקמת העיר". ביילין התייחס בדבריו לעובדה המצערת שהקמת עיר הבה"דים אושרה ע"י הוועדה למתקנים ביטחוניים (ולמ"ב) המנהלת את דיוניה בצורה חשאית.

למעשה, ניתן לאבחן את ההחלטה בנושא עיר הבה"דים, כסימפטום של הבעיה הרחבה יותר והיא ההסדר הקיים בחוק התכנון והבנייה בנוגע לאישור פרויקטים לבנייה הכוללים היבטים ביטחוניים. הצעת חוק חדשה המציעה פתרון לבעיה זו הונחה על שולחן הכנסת בתאריך 17.12.07 ע"י חברי הכנסת דב חנין (חד"ש) והרב מיכאל מלכיאור (העבודה).

הצעת החוק מבוססת על מחקר¹ שנערך בפקולטה למשפטים באוניברסיטת בר אילן, אשר בחן את אופן פעולתה של הולמ"ב. החוקרים, ד"ר אורן פרוז ועו"ד אתי רוזנבלום, הצביעו על בעייתיות רבה באופן פעולת הוועדה, וטענו כי הבעיה המרכזית נעוצה בחוק התכנון והבנייה משנת 1965. מטרת הצעת החוק הינה לשנות את ההסדר הקיים בחוק התכנון והבנייה בנוגע לאישור פרויקטים הכוללים היבטים ביטחוניים. נכון להיום החוק מעניק בסוגיה זו סמכויות מרחיקות לכת למערכת הביטחון תוך העדפת שיקולי ביטחון המדינה והתעלמות כמעט מוחלטת מאבני היסוד של דיני התכנון והבניה ומערכים ציבוריים של זכויות הפרט והגנה על הסביבה.

הצעת החוק מתמקדת בתיקון ארבעה היבטים מרכזיים. הראשון - הרחבת הרכב הולמ"ב משלושה לשבעה חברים, תוך צירוף אנשי-מקצוע מתחום התכנון ואיכות הסביבה והפיכת נציג שר הביטחון מגורם מכריע לשותף בוועדה. השני נוגע לאופי הבעייתי של הליך קבלת ההחלטות בולמ"ב המבוססת על תשתית עובדתית מצומצמת כפועל יוצא של ההתנהלות הוועדה אשר אינה עושה שימוש בסמכותה לקבלת הנחיות סביבתיות ושאר מידע רלוונטי. כמו כן כיום הליך קבלת ההחלטות מתבצע בסודיות ללא פיקוח של מוסדות התכנון והרחק מעיני הציבור. התיקון מציע

היבט שלישי נוגע למציאות הנורמטיבית הבעייתית שבגדרה מתקבלות ההחלטות בולמ"ב ובעיקר ליכולתה של הועדה לחרוג מהוראות תוכניות מאושרות ללא כל מגבלה או תנאי. התיקון דורש מן הולמ"ב להתחשב בתכניות מתאר קיימות, מגביל את האפשרות לחרוג ומאפשר פיקוח של מוסדות תכנון נוספים על החלטות הועדה, וזאת כדי ליצור תיאום בין תהליך התכנון של מתקנים ביטחוניים לעקרונות תכנון כלליים. **ההיבט האחרון** הוא הפטור הבעייתי הקבוע בסעיף 172 לחוק הקיים, אשר פוטר את מערכת הביטחון מהחובה לפנות לולמ"ב לקבלת היתר-בנייה במקרים מסוימים. כיום הפטור מפורש בצורה מרחיבה ביותר ע"י משרד הביטחון ומביא למצב שפניה לוועדה נעשית רק לצורך אישור הקמת בסיסים חדשים. על מנת למנוע מצב זה התיקון מבטל את הפטור האמור ומדגיש כי כל עבודה או שימוש בקרקע יהיו כפופים להגשת בקשה ולקבלת היתר מהוועדה למתקנים ביטחוניים.

לעיון בפרוטוקול הוועדה [לחץ כאן](#)
לעיון בהצעת החוק [לחץ כאן](#)

"יצא שכרו בהפסדו"

הצעת חוק הגבלת מימון מפעלים מזהמים (תיקוני חקיקה), התשס"ח-2007

הצעת חוק שהונחה על שולחן הכנסת בתאריך 05.11.07 לדיון מוקדם ע"י ח"כ **אחמד טיבי** (בלי"ד - תע"ל) באה למנוע מצב בו גוף ממשלתי יממן גופים המזהמים את הסביבה ופוגעים בבריאות הציבור. על כן מציע ח"כ טיבי לשנות את החוק באופן שבו במסגרת השיקולים למתן סיוע יינתן משקל גם לעמידה בתקנים סביבתיים בהתאם להמלצת יועץ סביבתי וכן יצורף אל מקבלי ההחלטות נציג המשרד לאיכות הסביבה.

כיום המצב בחוק¹ הוא שהשפעות על איכות הסביבה אינן נכללות בין השיקולים העומדים לנגד עיניהם של מקבלי ההחלטות שעה שהם שוקלים מתן זכאות להטבות ולסיוע ממשלתיים לגופים תעשייתיים.

הדבר יוצר פעמים רבות פתח למצב אבסורדי בו מפעלים המקבלים סיוע ממשלתי מזהמים את הסביבה כך **שהנזק** הסביבתי שנגרם עקב פעילותם גבוה יותר **מהתועלת** של הפיתוח התעשייתי. דוגמאות למצב דברים זה הועלו מספר פעמים במחקרים שפרסמו עמותת אדם טבע ודין ו"חיים וסביבה" – ארגון הגג של ארגוני הסביבה.

לעיון בהצעת החוק [לחץ כאן](#)

¹ החוק לעידוד השקעות הון, התשי"ט-1959, והחוק לעידוד מחקר ופיתוח בתעשייה, התשמ"ד-1984

דרכים עקלקלות

הצעת חוק לעידוד הרכיבה על אופניים (תשתיות ושבילים לאופניים) (תיקוני חקיקה),
התשס"ח-2007

הרכיבה על אופניים טובה לבריאות ותורמת לאיכות הסביבה ע"י הפחתת כמות הרכבים המזהמים. רכיבה על אופניים סומנת בחובה גם יתרונות רבים מהזווית הכלכלית מאחר ואופניים הם אמצעי תחבורה חסכוני יחסית.

במטרה לעודד את הרכיבה על אופניים הונחה על שולחן הכנסת ביום 12.11.07 הצעת החוק של ח"כ גלעד ארדן וגדעון סער (ליכוד) אשר רואים בפיתוח תשתיות מרכיב חיוני בשיפור בטיחות הרכיבה ונוחותה, שיוביל לעידוד השימוש באופניים.

על-פי הצעת החוק:

- א. לצד כל כביש חדש בישראל ייסלל שביל יעודי לאופניים, שיופרד מתנועת כלי הרכב ומתנועת הולכי רגל. בנוסף, בעת חידוש כבישים קיימים, עירוניים ובינעירוניים, תדאג המדינה לסלילת שביל יעודי לאופניים.
- ב. הרשות הלאומית לביטוחות בדרכים תקצה חמישה אחוזים מתקציבה השנתי, כ-20 מיליון שקל, לטובת מימון סלילת שבילי אופניים. בהצעת החוק כלול סעיף המהווה תיקון לחוק הרשות הלאומית, לפיו היא תגבש תוכנית שנתית לסלילת שבילי אופניים בשיתוף הרשויות המקומיות, ותפעל לקידום בטיחות רוכבי האופניים.
- ג. מקומות עבודה ומוסדות להשכלה גבוהה יחויבו להתקין מתקנים חיוניים לרוכבי האופניים כגון מתקנים לחניית אופניים ומקלחות בכמות מספקת, וזאת על מנת להקל על ציבור העובדים או הסטודנטים הרוכבים על אופניים.

מעניין לציין כי בין מציעי חוק זה אשר מעודד את הרכיבה על אופניים נמצא ח"כ גלעד ארדן אשר רק לפני חודשים ספורים ספג ביקורת מארגוני רוכבים, בטענה כי התיקון לפקודת התעבורה (מס' 81) (חובת חבישת קסדה), התשס"ז-2007 אשר יזם, יוביל לירידה ניכרת במספר רוכבי האופניים.

יש לציין כי נוסף להצעת חוק זו, תונח בקרוב על שולחן הכנסת הצעת חוק של ח"כ דב חנין (חד"ש) שנועדה גם היא לעודד את הרכיבה על אופניים.

לעיון בהצעת החוק [לחץ כאן](#)

דיונים בוועדות הכנסת

המחקר שלא נגמר

ישיבת ועדת הפנים והגנת הסביבה

ממצאי משרד הבריאות על עלייה בתחלואה בסרטן בשל זיהום סביבתי

בתאריך ה-29.10.07 התקיים דיון בוועדה בנושא ממצאי משרד הבריאות על עלייה בתחלואה בסרטן בשל זיהום סביבתי. הוועדה דנה בדו"ח משרד הבריאות העוסק במיפוי המחלות הממאירות בישראל בחלוקה גיאוגרפית לאזורים. הדוח הוא תיאורי ואינו מתייחס לגורמים או סיבות ומשום כך לא יכול לתת תשובה חד משמעית בנוגע לקשר הסיבתי בין הזיהום לתחלואה במקום מסוים. הנחת היסוד היא שהתפלגות התחלואה אמורה להיות שווה בין אזורים שונים. ברגע שהתפלגות שונה יש לבדוק מה הגורם לכך.

הדיון נוהל ע"י יו"ר הוועדה ח"כ **אופיר פינס** (עבודה), בהשתתפות רשם הסרטן במשרד הבריאות ד"ר מיכה ברחנא, שעמד בראש הקבוצה החוקרת והציג את מסקנותיה. עוד נכחו בדיון: נציגים של מוסדות תכנון שונים, ארגוני סביבה, האגודה למלחמה בסרטן, ראשי ערים, אגודים רפואיים ורופאים. ד"ר ברחנא הבהיר כי לא ניתן להוכיח קשר מובהק בין הזיהום הסביבתי לתחלואת הסרטן. יחד עם זאת, הממצאים אליהם נחשף הובילו אותו להמליץ לעבור לשלב בו תיבדק הסיבה לשוני בין האזורים השונים, בתקווה כי ימצא הגורם לתחלואת הסרטן. עוד עלה בדיון בוועדה כי במשרד הבריאות עוסק בנושא חוקר יחיד הנעזר בתקציב מזערי של 800,000 ש"ח לשנה. ח"כ פינס ביקש לשנות את המצב הנוכחי אותו כינה "אבסורדי".

לעיון בפרוטוקול הוועדה [לחץ כאן](#)

אנרגיה חלופית – העתיד כבר כאן

דיון בוועדת הפנים ואיכות הסביבה בנושא אנרגיה חלופית

בתאריך ה-26.11.07 התקיים דיון בוועדת הפנים ואיכות הסביבה בנושא אי עמידת הממשלה ביעדים לשימוש באנרגיה חליפית ותכנון משק האנרגיה המתחשב בסביבה. בדיון השתתפו בנוסף לחברי הוועדה, נציגים של משרד התשתיות הלאומיות, משרד להגנת הסביבה, משרד הפנים, משרד המסחר והתעסוקה, משרד האוצר, התאחדות התעשיינים, התאחדות הבונים, ארגונים חברתיים ומומחים מקצועיים בתחום האנרגיה. המשתתפים דנו במצב האנרגיה החלופית בישראל ובעמידה ביעדים שהוצבו ע"י הממשלה. בנוסף הועלו רעיונות לשיפור משק האנרגיה החלופית בישראל ולשינוי מדיניות האנרגיה החלופית הנוכחית בישראל.

יו"ר הוועדה ח"כ **אופיר פינס** (עבודה) ציין כי נושא האנרגיה החליפית הוא אינטרס ישראלי ואינטרס עולמי מכל זווית ראייה אפשרית. בדיון בוועדה התגבשה ההכרה כי לאורך השנים מדינת ישראל עשתה טעויות רבות בתחום הסביבתי המוצאות את ביטוין בשורה של החלטות אסטרטגיות שהיא קיבלה, טעויות אלו נבעו עקב העובדה שנושא הסביבה לא היה בראש סדר העדיפויות. חברי הוועדה הסכימו שיש לשנות מציאות זו.

לעיון בפרוטוקול הדיון [לחץ כאן](#)

מסריח או לא מסריח , זאת השאלה?

ישיבת ועדת הפנים והגנת הסביבה

בתאריך ה-16.10.07 קיימה ועדת הפנים והגנת הסביבה דיון בנושא זיהום אויר ומטרדי ריח הנגרמים ממפעל לייצור קומפוסט² במרכז התעסוקה חוסן שליד פקיעין. ראוי לציין כי המפעל פעל בעבר ליד העיר מעלות ומאחר ופגע באיכות החיים של התושבים הועבר למיקומו הנוכחי.

בדיון, בו נטלו חלק הן נציגי הישובים הסמוכים למפעל

והן בעלי המפעל, התלקח ויכוח נוקב בנוגע לשאלה העובדתית: האם אכן נודף ריח מן המפעל אל בתי התושבים בקרבת מקום?

בדיון הוסכם ברוב מוחלט שאין כוונה להביא לסגירת המפעל וכי חשוב לעצב פתרון תוך דיאלוג המתייחס לבריאותם של התושבים בסביבת המפעל וכן דואג לשימור ויצירת מקומות עבודה באזור הצפון. לשם כך יש לפתור את הבעיה באופן בו ימשיך המפעל את פעילותו חרף הודעת המשרד להגנת הסביבה כי הוא פועל ללא רישיון עסק.

הוועדה אימצה את הודעת המשרד להגנת הסביבה בדבר קיומו של מטרד ריח ואף החליטה לדבוק בתוכנית בתנאים ובלו"ז אשר הציע המשרד לאיכות הסביבה כפתרון לבעיה. תוכנית זו מורה על תהליך של צמצום המפגעים הסביבתיים בצורה יזומה על ידי בעלי המפעל.

לעיון בפרוטוקול הוועדה [לחץ כאן](#)

---

² קומפוסט היינו דשן אורגני המיוצר משרידי צמחים ובעלי-חיים, אשר עוברים תהליך פירוק ביולוגי בעזרת מיקרואורגניזמים וחמצון. הקומפוסט מכיל מינרלים חשובים לטיוב הקרקע ולהתפתחות הצומח. הרעיון הכללי: להחזיר למחזור הטבע ולקרקע את החומרים שנלקחו מהם (ראו אתר [הגינה האורגנית](#)).

עוד מפעילות הקליניקה

במדור זה נמשיך ונעדכן אתכם בפעילויות שונות המקיימת הקליניקה לפרקטיקה ומדיניות סביבתית, בפקולטה למשפטים, אוניברסיטת בר אילן. עורכי "משמר הסביבה" חברים בקליניקה זו.

אזהרה: רכב זה מזהם!

פרוייקט הסיוע לשדולה הסביבתית – חברתית בכנסת

גם השנה הקליניקה משתפת פעולה עם השדולה הסביבתית-חברתית בכנסת.

הצלחת פרויקט הסיוע לשדולה בשנה שעברה, הובילה להרחבתו, והשנה 2 צוותים של סטודנטים שובצו לעזרה לשדולה בעבודה משותפת עם **נטע ליפמן**, העוזרת הפרלמנטרית במשרדו של ח"כ **דב חנין**, יו"ר השדולה.

במהלך עבודתם של תלמידי הקליניקה (נוגה סנצקי, מיטל דרור, עמיחי פישמן ודניאל פרקש) נענות פניות הציבור בנושאים סביבתיים שונים, מטופלות שאילתות המגיעות אל הכנסת ומנוסחות הצעות חוק.

בתקופה האחרונה עבדו הצוותים על הגשת הצעת חוק העוסקת בחובת יידוע הציבור לגבי נזקי זיהום האוויר מתחבורה אשר תוצג בכנס "מגיעים לעבודה בירוק", שיתקיים בסוף חודש דצמבר. הצעת חוק זו הונחה על שולחן הכנסת ועדכונים לגביה יינתנו בגיליון הבא.